

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 55 (1941)

Artikel: Il Talac
Autor: Caflisch, Artur
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-210991>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 24.06.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

IL TALAC

dad

ARTUR CAFLISCH, ZUOZ

—

Il talac

Cun üna talakeda
s' pudessa fors' in fin
eir der ün' alvanteda
al prus armaint ladin,
schi dai talac, talacca tü,
e hü e hot, armaint sto sü!

Als moralists

Vus tuots mieus amihs, chi as tgnessas da bun
da'm fer gnir ün oter cu quel ch' eau sun
que laschi gugent, la nu füss gniauncha mela
dad esser orno cun tuot vossa morela,
ma lura dumand as purtand ün' impringia:
Che vessas dapü sch' eau füss üna schingia?

La filomela

Il chaunt d'la filomela
 clingiaiv' aint in las chaglias
 cun 'na magia tela
 cha 'l bouv and faiv' uraglias.

Co disch el cun sa placha:
 La chaunta scu üna diva,
 ma culla vusch d'la vacha
 neir ella nun and riva.

Giuvens vegls

Chi chi ama sa schlatta
 sainz 'as stordscher suotour
 quel as tschern' üna matta
 e regala sieu cour.

Chi per el til ho tgnieu
 quel varegia gieu ün
 ch'el nun ho mê sus-chieu
 lascher vair ad üngün.

Cuort process

Ûn di stovaiv' ün dad Ardez
manar ün eister sü Zernez.

El ferma l' auto al destin
e disch: Que cuost' ün maranghin!

Ma l' eister fa ün clap gnifun
e disch ch' el haja be' n tschincun.

Nos bun Cristoffel volva 'l char
e tuorn' ourgio cul bel cumpar.

A Bos-cha 'l s-chargia 'l our be schlinch
e disch: Fin quia cuosta tschinch!

Parodia

In sa presch' ed anguoscha perplex
as fo Tell vi davous ün frus-cher,
s' metta gio sülla pizza dals pecs
ed as lova, perdert per strucler.

Uossa santa 'l a gnir il campiun,
serr' ün ögl ed artegna il fled,
lura vo que ün sfrach, e cul tun
ho 'l eret ün clap term d' liberted.

Pas-cheder Men

Immincha di ais barba Men
 cun ün salsiz vi da la corda
 i'l istess lö gio dasper l'En
 chi sto e guetta scha nu morda.

Sa daintadür' ais id' ill' ova
 cun der ün tuoss ün po agüz
 ed uossa sto'l a fer la prova
 scha la mordess aint il salsiz.

Aint illa bar

Da pü bodun noss antenats
 in uras lungurusas
 stenn sülla bos-cha scu pirats
 fand vierras curiusas.

Ed hozindi in qualche bar
 la passan in avriaunza
 cun ün spitacul da gnir nar,
 undrand lur perdavaunza.

L' amur

L' amur ais e resta dūna
la chosa pū bella chi do,
chi craja ch' amer s' po be ūna,
chi ama tuot quellās ch' el po.

Ma cu chi and fo Batrumieu
que ais aunch' il pū ideel:
El bŭtscha la fotografia
e 'ls oters l' originel.

Sar clo e la giunfrina

Ūn di ūna bella pipia
salŭda riand a sar Clo,
sar Clo chi 'ls 50 ho cumplieu
la guarda e squassa il cho.

Sŭn que as fo vi la giunfrina
fixand el cun ōgls stupefats:
Ch' El s-chŭsa, ma El ais tuottŭna
il bap da var duos da mieus mats!

Il Segner am dostā da quista!
exclama quel tuot disparo.
(Cha que fŭss la giunfra magistra
nun ho halt savieu sar Clo).

Il sagl d'la muntanella

Davous ün clap günaiver
ho Clo chüro luottin
e lura trat ün paiver
ourgio immez l'homin.

Ma robas da nu crajer
sül tun and fo l'armaint
ün sagl dretsü i'l ajer
e lura gio ed aint.

Bun Clo be murinella
s'fet gio ed and chattet
la cua d'la muntanella
stais'oura lo sül let.

El pigl'ell' in sa tschatta,
la struscha dret ils pagls
sburfland da sa giargiatta:
Co hest uoss cun tieus sagls!

Chatscheder Chasper

Ourasom ün bel muotin
muntanella fo l'homin,
vain nos Chasper cul schluppet,
que s'inclegia bain südret.

Tilla fo'na reverenza,
quell' intaunt ho fat partenza
relaschand ün pitschen cac,
uoss schi tira mieu margnac!

Idill sün chambra

Sü da stüva il bap chi do giaps
e blastemmas cha Dieu m'inaguarda
sur burel Giosuè
chi barbotta per se:
Scha'l rasuir ho taglio mieus craps
tagliaregia'l bain eir tia barba!

Da funarel

Cun larmas dal cour chi palpita
daun l'ultim cumgio da la vita,
alura turnand da la via
as faun vi ed aint d'usteria
ad arschanter gio il cordöli
(insè aunch' ün segn da spiert söli).

La vuolp

Il luf e l' uors nu giand perüna
in partiziun d' ün rost da giat
genn a clamer la vuolp pü fina
cha la dess gnir scu advocat.

La vuolp as fet' na pizzalaida
cun ün mez giat da mincha vart
e zievamaun ch' ün as sbassaiva
mordaiv' la gio 'na pitschna part.

Uscheja fet' la sa defaisa
infin cha 'l chöd clamaiva di,
co staiv' il pël tuot bain in paisa
e 'l rost avaiv' la — maglio sü.

Mai

Cur cha 'l bel mai ais quà
e tuot la val renascha
il paur as fa sül prà
cun sa charetta d' grascha.

Imincha risch e prüj
el bain cun quella zuoglia
ch' in prescha fluor e stüj
as fatschan our d' la buoglia.

Maria

Scu üna fluretta Maria
vain sü da Dimvih tal bügliet,
in maun la sadella chi ria
scu sch'ella gess sur dal dalet.

Guardand üna pezza ziev' ella
am sun impisso daperme:
In bratsch d' üna matta scu quella
riessan aunch' oters uschè.

Il zurplin

Cur ch'impiz ün zurplin
am impais mincha geda:
el ais scu l'amur
üna flamma zuppeda.

E güst scu tar l'amur
eir tar el s' manifesta
cha sch'el clappa fö
schi and perda 'l la testa

Il secret

Scha l'öv u la gilligna
 sun gnies il prüm sül muond
 do a la scienza figna
 da lösch inno cufuond.

E stüdgian aunch' adüna
 da schvester e da dret,
 intaunt cha la gillina
 spassagia cul secret.

Circus sríschus

Güst aunz la cumedgia ais morta la schimgia,
 in prescha il maister la scorchia la pell,
 bütt' ella suraint a Gian Giachem e sclingia.
 intaunt cha quel svoula intuorn sül girell.

Il pövel sto co be a buocha avierta
 e güvla incunter al timil schimgiun,
 ma quel da l'anguoscha nu clappa la stüerta
 e fo'na svuleda vi ed aint tal liun.

Gian Giachem cumainz' a sbragir da l'anguoscha,
 il liun saglia vi cun ün sbrüj ed ün tuoss:
 Schumar tascha gio e nu fer cha's cugnuoscha
 uschgliö be da pais svulains' oura tuots duos!

La pìzzalaïda

Cur ch' eau am oz at sbassast tū
uscheja vo que gio e sū
e poch chi in traviars capita
schi ais a fin la bella vita.

Il nes

Dal nes eau craj cha 's possa dir
cha 'l saja bain fat sū,
be ch' imprendains dapū
al grufligner cu' l cunagir.

L' oratur

Oratur ün da vaglia
be ch' el stuess a la fin
passer our pū plaunin
per ch' üngün nu 's sdruaglia.

Duos bratschs

Duos bratschs ans gnit scumpars
 que bast' illa lavur,
 ma cur cha's fo l'amur
 am pera que ün po s-chars.

In guerra

Pü dalöntschi as chattan d'la lingia
 e pü ferm l'entusiassem chi clingia.

Diagnosa

Perche cha'l saung til vo i'l cho
 que haun ils meidis lönch stüdgio
 ma chatto our ho il poet:
 Pervi cha'l cho ais memma vöd.

Il nuf

L'eroe il taglia
cun sia manera,
il sabi il schoglia
a corda intera.

Splêrs

La rasulauna vo per via
e tschercha da's rampcher
per gnir ün di ün splêr,
uscheja eir la poesia.

Il pü bel di da l'eivna

Il pü bel di quel ais la sanda,
ed il perche sch'ün am dumanda:
Da sü Somvih infin gio'n Dorta
ais tuot chi scua davaunt sa porta.

Poesia, vacha sūta,
tū est bella da parūta
ma da lat and do que lettas,
co invaun tir per tar tettas.

Illa lavur
sapienza,
illa dulur
pazienza.

Sainz' amur
ais scu flamma chi risplenda
our d' ün spievel e nu spenda
la chalur.

Inua cha cresch' ünqualchosa
dalum ais eir co ün chi maglia,
inua chi ais ünqualchosa
adün' ais eir lo ün chi vaglia.

In quista greiva luotta
 il cour da Dieu s' comova
 da der co e lo ün po d'roba
 (adüna megl cu ünguotta).

Scu'l crös il minzin da la nuschi
 rinserra pür ferm
 ün nöbel intern,
 m'alura t'inchüra d'la cruschi.

In ün' urett' u gniauncha
 as scuess tuot la vischnauncha
 scha tuot la glied füss usche scorta
 da scuier minchün davaunt sa porta.

Che cour da chativiergia
 cha fam insè palainta,
 pü granda la misiergia
 e pü cha la turmainta.

Scha l'odur da la tuorta
eira megl'dra cu que cha la gusta
schi as tira la cuorta.

In quists cunfins
sto'l vierv rumauntsch
scu sencha mera,
schi sũ Ladins
uzains cun schlauntsch
nossa bindera.

A te rumauntsch
hoz e tresour
cun vierv'e chaunt
e tuot nos cour.

Il megl'der taimpel
d'la giuventũna
quel ais adũna
nos bun exaimpel.

L'umaun ais ün sclev, co nu do que pardun,
ma 'l furber as tschern' a se svesc scu patrun.

Be amiaunz' ais taunt cu scorza,
dals inimihs pervain la forza.

Laschand cha fam detta la dorma
pisseran pel bön da lur orma.

La mort pella patria ais dutscha e bella,
pü greiva pero la suffrenza per ella.

Da cundüer ils pövels ais chosa divina,
scha nu faun scu sün alp culla muaglia bovina.

Cuorta amur
lungia dular.

Cul temp stu ir tuot in malur
e la mort ais il meglder duttur.

Intaunt cha l'ustur s' do cul sprêr
as faun las gilignas sül êr.

Per mner üna scossa bovina
and bast' üna pitschna mattina.

Che povers urdegns chi sun ils s-chabels,
ster co spettand chüls — e quaunts do que da quels.

Quel chi port' in el la rabgia
as fo svesse utschè in chabgia

Dovair vers la patri' a minch' ura,
cur ch' ella ans ais genitura.

Che cumedg' a nu savair
ne discuorrer ne taschair.

A quels do il Segner n' il sön
chi vaglian aunz lönch cun il bönn.

Üna scoula ais l'istorgia,
ma eau craj be pella gorgia.

In sü devot, cul bass despot
uschej' as riva il pü ot.

Sabgentscha ais scu l'orizont,
pü strusch cha's vain, pü s'evr' il muond.

Que't saun da dir ils grands sfarfats:
la megladra s-chüsa sun ils raps.

A predgian la pêsch e preparan la guerra
e tuot chi'ls adura scu Segners sün terra.

Chi sün grô sto alert
tschunch 'il graun auncha vert.

Meglder ün scrach
cu sulagl sül biag.

Roba in früda
nu vel' üna spüda.

A minchün il sieu
disch la signuria.

Culla planta sternüda
aisi leiv da far früda.

Üngün giat nun ais usche sgür
cha'l nu vess lascho ir üna mür.

Der da las êlas e mê nu s' uzer
ais üna cumedgia d' arir da schlupper.

Bain in frac e bastunin
bgera crousl' e poch minzin.

Superbgia fo chesa colossa,
infin ch' ün bel di 'la sdarlossa.

Las bes-chas las pü saunas
nu's laschan fer chasaunas.

Cul martè nu's fo que sguozchas
e cul latsch nu's clappa muos-chas.

Pervia cha'l preir la disch „Chà bebedetta,
nu dvainta superfluo il parasajetta.

Pazienza imprenda dal paur our sül pro,
quel so cha fain bletsch nu vo bain in talvo.

Inua cha' diavel nu po aint
lo müda'l be il sieu büschmaint.

Che mê güd'avair plaina la testa
scha nu's so and avrir üna fnestra.

Do tü la liangia, schi duni il vin,
uscheja l'ans fauni, mieu cher cusdrin.

La bês-cha resainta scu buna pajaglia
sch' la clapp' ün di 'l cop u cha 'l luf tilla maglia.

Sch' ün chatt' il rost salo
schi l'oter do dal cho.

Inua ch' ais munaida ais eir ün diavlin,
inua cha la mauncha-lo ais sieu padrin.

L'as vainta ot in sella
ed ais sülla sadella.

Cler ais cler e resta cler
eir scha l'orv nu'l po garder.

A vivan pels pövels e'l bönn da lur sort,
ils pövels ch'els aman „infin a la mort“.

'Na varguogna nun ais poverted,
ma dependa in che societad.

Pü gross il gallon
(ah s-chüsa — pardon!)

Fluors aint ill' ova as po bain giodair,
früts alincunter nu's vegna d'avair.

Voust trer süll' aivla, schi bain u mêl
at stust at volver sü vers il tschêl.